

СЕКЦІЯ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ, ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

STATE OF ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: INTERNATIONAL ASPECT

V. SMACHYLO, Dr. Ec. Sc.

O. M. Beketov National University of urban economy in Kharkiv (Ukraine)

miroslava.valya@ukr.net

O. SHEPTUKHA, PhD in Economics

O. M. Beketov National University of urban economy in Kharkiv (Ukraine)

taryanik@ukr.net

M. SMACHYLO, student

Lublin University of Technology (Poland)

miroslava_smachylo@ukr.net

The current state of Ukrainian entrepreneurship is characterized by unprecedented risks and challenges. The set of problems faced by business cannot be solved without eliminating the factor of Russia's military aggression against Ukraine. According to government forecasts, the fall in GDP is expected at the level of 30-40%, according to surveys of representatives of small and medium-sized businesses [1] as of September 2022 33.8% of enterprises stopped their activities. In the sectoral section, the maximum drop is 60% - construction; art, sports, entertainment and recreation and 55% - real estate transactions; regionally: 63.6% - east and 41.8% - south.

Nevertheless, the index of business activity (Ukrainian Business Index) in September 2022 increased to 33.9 compared to July (25) [1], and business expectations (IODA according to NBU calculations [2]) in October, although it decreased in compared to September (September – 46.1; October – 44.9), still had a positive upward trend compared to August (44.1). This shows that entrepreneurs are looking for ways to restore their activities and are trying to adapt to new conditions. At the same time, the top problems include the lack of a sufficient

number of paying customers in the domestic market - 64.0% [1], a decrease in demand for products/services - 30.0% [3], insufficient demand - 38.5% [2]. Accordingly, in terms of reducing demand on domestic markets, it is necessary to pay attention to the prospects of entering foreign markets - export activity. According to official statistical data [4], the results of foreign trade for 9 months of 2022 in % to 9 months of 2021 are significant in relation to exports - 68.6%; imports - 76.3%. In terms of regions and countries, the European Union (62.3%) and Poland (15.43%) are the leading exporters. Based on a survey of SMEs [1], the orientation of business entities with regard to domestic or foreign markets was as follows: 3.5% were engaged in export, engaged even before the war, 18% were engaged in domestic and developed even before the war, oriented to the domestic market, but 17.9% are considering entering the foreign market, 59.8% are focused only on the domestic market. According to [3], among exporters, the share of enterprises that stopped exporting after February 24 continues to steadily decrease (down to 16% in September compared to 20% in August), and there is a high percentage of those that did not stop exporting (56%) and those , who renewed it (28%). This demonstrates a positive trend in the resumption of export activities by representatives of domestic entrepreneurship. At the same time, all exporters, regardless of their size, industry, region, note an increase in obstacles (from 5% in May to 8% in September) [3], among which queues at the western borders occupy the first place (60% of respondents), which is caused by the massive use of road transport (due to the complete closure or restriction of other transport routes) and the reorientation of export directions. There are no air transports, sea routes are almost closed (44% of the respondents single out these problems), the load on river, railway and road transport has increased, which provokes the problem of a shortage of railway wagons, cars, drivers (28%) [3]. Such a change in logistics flows provokes a collapse not only on Ukrainian territory, but also in other countries that are not ready for such transformations (ports and terminals of Romania, Bulgaria, etc.). Also, about 40% note complicated customs formalities, and another 16% - corruption at Ukrainian customs, which makes it difficult to enter international markets [3]. Therefore, the restoration and development of domestic entrepreneurship should be based on an export-oriented approach. The problems that have arisen in this direction can be partially solved by simplifying customs procedures, increasing their transparency and comprehensibility, which will affect the reduction of corruption.

References:

1. Дослідження стану та потреб бізнесу в Україні. Вересень, 2022. Дія. Бізнес. URL: <https://cutt.ly/X1q0LzW>
2. Індекс очікувань ділової активності підприємств України. Жовтень, 2022. URL: <https://cutt.ly/I1q0YY9>
3. Український бізнес під час війни. Випуск 5 (9.2022). URL: <https://cutt.ly/c1q04AA>
4. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

СУЧАСНІ ТРЕНДИ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Л. В. ОБОЛЕНЦЕВА, д-р екон. наук

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
larysa.obolentseva@gmail.com

Криза COVID-19 торкнулася абсолютно всієї світової економіки, але туризм виявився найбільш схильним до негативного впливу пандемії, оскільки, в першу чергу, всі заходи були спрямовані на різке скорочення переміщення людей як по світу, так і всередині окремих країн. Прогнозування активності туристичної галузі на даних про прибуття туристів європейськими країнами засвідчує затяжний характер кризи в галузі.

Тренди розвитку туристичної галузі трансформувалися в результаті глобальних змін, зросла увага до ІТ-сектору, підвищився попит на внутрішній туризм, скоротилися потоки бізнес туризму тощо. Також пандемія COVID-19 стала каталізатором для переосмислення моделі туристичного бізнесу, тому колишня модель вважається нестійкою через проблеми з залежністю регіонів від турпотоків, овертуризму.

Беручи до уваги зазначене вище, можна виокремити саме такі тенденції, які мають вплив на формування стратегічних напрямів, пов'язаних з процесами відновлення та подальшого розвитку сфери туризму [1, 2]:

1. Автономізація туристичних ринків. У надзвичайних умовах країни діють за принципом «кожний сам за себе», впроваджуючи політику так званого «державного егоїзму».

Зважаючи на те, що проблематичним є визначення строку закінчення пандемії, і всі країни індивідуально ухвалюють рішення про відкриття